

Saantiao

Iyoteparia

Saantiao iyojura, i'isaeri chi'rika mochikamewichio

1 Kúíraaa, yomachiami i'isaeri mochikame. Ka'karuma mochisaa eemea, kaawe enemiipua. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Neee Saantiaoa Riosiwichio tekipanamepua, Eesusi Riosie Weratiamewichio tiame. Yooma aamo oosa mariki aampa ooka i'isaeri tetejimario, wekanami chi'rika mochikamewichioo, i'ka iyojura teepotari aamo uhjurenania.

Riosichi o'inia eename machiwari

² Aamo no'o Riosichi poponiwao pipiniwao tiame, i'ka no'o iyotiachio, itapiti aamo tuuyewa chaanemania, achini teeka taamo mochitomerikopua Riosichio. No'o poponiwa no'o pipiniwa tiamée, ka'chi erakomitia eemea ihta itapiti a'chitiame aiwai, ohso kaawe kaawe erakomitiapua pu'kao, epeche pewatiamē aamo enepamichioko puuua, aamo Riosichi paparawao. ³ Wa'a te'teresa eemea, Riosi ku'iraeo, ihtaoi te'ta aiwaiopua, epeche kaawe anachaka mochitomapua. ⁴ Puuu aamo aiwari anachaka te'teretooa, epeche epecheche aamo utewaeme enepatemichio puuua, te'ta aamo oowe e'rewachiopua Riosichio. Wa'a iikao eemea, soparamē u'matoame iinuemapua utewari, ihtaoi aiwari aamo ahjae anachapuameo.

⁵ Nape ka'chi ikime erasaamua itapiti a'chitiame aamo aiwaka ikiyao, Riosi itanepuapua aamo ku'ipuaichioo, apoe tísia kaawe e'raka aamo ku'ipamapua kiisi kihta aamo nahsineka, soparamē u'matoame aamo ku'iwae, aamoo iikachio, iika yachapamichiopua, pu'ka ihtaoi aamo aiwaka yasitoao. ⁶ Nape te'ta ahjachi paparaka te'ta ahjachi oowe e'reka tiame, itanepuapua Riosio, kiisi sewina e'raka, ki pukeri ahjachi paparasikaopua, ki eenechi pukachi paparasikaopua Riosichio. Puuu wa'a nokaka paparamea Riosichio, pa'we eekae pe'koteniameka nokayamepua, seenekachi eejesoopua pe'koame,

ki eejesoopua ki pe'koame. ⁷Puuu aaata wa'a nokayamea, kiisi inatametepua Riosie ahpo ku'ipua itanewao. ⁸Ooka e'rarichi naasipa yasitoamea, Riosichi paparaiopua piirechi inatarichi erapasiameapua tiameo, ka'chitia piiripi tiiame inatamete puuua.

⁹Aaata tesiwa teerewaeme Riosichi paparakamea, tísia kaawe erametepua Riosichio, Riosio ahpoo, tísia nateyamechitia tetewiriopa, ahkasioiopua Riosio, ahpo taanachitia uuka tetewiriopa. ¹⁰Aaata tísia paarastiame Riosichi paparamea, wa'achitia tísia kaawe erametepua Riosichio, Riosio apochi paparariopa ahpo tatakoriria cheriweriopia, ki ahpo te'ta paarasari iinuekamekopua. Ihta paarasario kihtawichio nateyamekopua Riosichi kaawe teerepuameo, pu'ka paarasario kiisi tehpe e'rakekopa, pu'ka paarasario to'iwe seewarachitia, ikanati waarpaka wakipamekopa. ¹¹Oowera puuu to'iwe seewaraa, taaa machenasoche, ki teesa taipasocheputa wakipaka wehchi wichiyanmekopua, ahpo tísia peenia tiao wekateka. Wa'achitia tísia paarasatiameai, ahpo paarasarichikamera paparamea, ahpo paarasarichi saipameripua, ki Riosie cheriwetiaopua ahpo tatakoririao.

Riosichi taamo paparawa taamo toitetewa

¹²Riosia ki nu'uti kaawe e'raka tetewamepua, aaata apochi iyoriwao, kiisi toayameo, weeka ihta aiwari aiwaka yasitoaiopua. Wa'a teereka yasitokamea, yooma ahpo aiwatoa newitoka machenakameo, Riosia pu'kao, ki wahjamesi ahjari kiameripua, itapiti u'masiwa te'eri newitotiame, yowitziamechitia. Wa'a iintomeri Riosia, yooma ahpo te'ta nakiyao, aapoeo wa'a iintokemo tuukamekapa pu'kawichioo.

¹³Aaata itapiti ki kaaweruma ahka, tísia ki ka'karuma yoramichio pa'pasuniame enesaa, ka'te Riosi aamo aatiatawa maaemitiapua, Riosia ka'chitia taawechi wa'a tiiame aamo eratemeripua, Riosio, ka'chitia taawechi wa'a tiiame inatamekopua, tatakorinarewao.

¹⁴Puuu ki ka'karuma taamo yoranarewaa, taamo wa'api ki kaaweruma ikotuwa eratewae taamo panisuniamepua, taamoo ki kaaweruma iintomichioo. ¹⁵Pu'ka ikotuwa ki kaaweruma eratewa panisuwaee newipatotiaapa muuua, tatakoriameemua. Pu'ka tatakorichi yasitosisaamua, Riosi kokosapuamemua, Riosie poanatuniachi ki wahjamesi seenampa, mukukamechita Riosiwichioo.

¹⁶Pukaepa ka'te aamo wa'api wihiuemua, tatakorio kihta aamo a'chi ikiyame maaekaopua. ¹⁷Yooma kaawerumachi mochipuawichio ku'iwaa, te'pa taamo Noonochi o'inia eenamerapua, tamochi eenaka ku'yamepua, ki tatakorichi taamo wichiwichio. Puuu tewekachi taamo Noonoa, puuu wa'api iintokamepua yooma tewekachi tajayame netetiamepua, i'wa wehjoarichio taamo tahjemichiopua. Puuu tewekachi tajayame ekawiraa, sewina ikiyamepua, nape Riosi ku'iwa

ki taamo tatakoriwachi wichiawichioo, ka'chitia taawechi sewina ikiyamepua. ¹⁸Riosia epeche te'ta nateyame taamo tetewinariapao ki yooma ihta itapiti ahpo neteriachitiao, tisia taamo cheriwenariame puuua, yooma taamo tatakoririao, taamo weemera ahjari ki wahjiame kianariapapua, yooma taamoo, te'ta ahpo pichiwarichi simiyamechi paparariopa.

Te'ta Riosi pichiwarichi te'terewa

¹⁹Waikao Riosio ahpo tatanachitia tetewame enesoo, no'o kaawe e'rewa poponia, kaawe ahpo uuka mochitopuapua, kaawe ahpo nakika tiame. Aaata piirechi aamo ki kaawe nayewioio, kaawe uuka keepusapa nehjiapuapua pu'kao, ki ikanati nekaya chaachaka.

²⁰Taamo piirechichi nekaka mochitoame enesaa teeme, ki Riosi kaawe e'rachitia mochitoame teemea. ²¹Pukaepa eeme ki uuyamea pehjio pu'ka i'ka Riosi pichiwa chhiao, yooma toipuapua ki ka'karuma nokiwameo, ihtaoi suwepori ki ka'karumaopua tiameo, pu'kao yomachi wehjoarichi pochikame kahtiameo. Ohso kaawe eemea, pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari amochi teewia, teewetopuapua, wa'a aamo ohjoekachiami tuuyeka nayewatutiamoeopua. Puuu naawesarikamera aamo newipatemeripua, itapiti ki ka'karuma nokiwamechiopua, aamoo Riosieo, weemera ahjari kiapuawichiopua.

²²Nape pu'ka Riosi tuuyewari amochi tuuyesiwao, yoorakache mochitopuapua pu'kao, ki oowera keepukache. Oowera keepukache soparaniame maaesaa eemea, aamoe wa'api wiukuamepua. ²³Puuh ki yoramea ahpo kaaweruma tuuyeniameo, ahpo nanari neerochi tetewitekameka tiiamepua, ²⁴wa'a neerochi se'wi akipasaapua, ahpo neerochi nanariraa ki naania ikiyamepua. Wa'achitia ki naania ikiyame Riosi kaaweruma tuuyewari keepukai toakamea natakepakao, ki yooraka yasitoakamekapapua pu'kao. ²⁵Nape Riosi te'ta kaawerumara tuuyewari ahpo keepuria yooraka yasitoamea, yooma toinarepakaopua ahpo ki kaaweruma ihsiwao, yooma cheriwepuamepua Riosieo, ihtaoi ahpo ki kaawe ihsiriaopua. Wa'a iintosaapa Riosia, ahpo Taana Eesusichi paparariopao, tisia kaawe yorameripua pu'kao, ahsieme piipakame enepatekaopua.

²⁶Aaata Riosichi te'ta paparameka e'rakekai, nape wa'a e'rameao a'chikoi ki kaawe tiiame chhiaame enesaapua ahpo yeenieo, wistuamepua ahpo te'te Riosichi papara e'raopua. Kiisi te'ta paparai

Ihji tijoea, ka'chi iika teeweteme e'rampuepua ahpo nekarewao. (1:26)

chiiamepua. ²⁷Te'ta pichiwa Riosichi paparamea, eee te'tiamepua: kaawe uuka tetewamepua aaataoi; aaata kunamukukameo, kaawe e'raka ku'yamepua tiameo, ihtaoi itapiti nakiwawachio; kukuchi ki yayawaemeoipua, tesiwe e'reka ku'yamepua pu'kao, ihkokekao. Te'ta pichiwa Riosichi chia teetoamea, tisia kaawe ahpo neesetoamepua, i'ka weeechi ki ka'karuma nokiwao, ki ahpo chuhkemichiopua.

Ki epeche nateyame tetewiniame aaataoi

2 No'o Riosichi poponiwa pipiniwaa tiame, eeme te'ta iyoriwame enepakame Eesusi Riosie Weratiamechyo, te'ta kaawe aamo neesetopuapua eemea, ki aaata epeche nateyame aamo tetewimia aaatachiopua. ²Oowera naewakao chanimakosao neeee: Wa'amahka aamo napawiriachi enatarekoiopua aaatao, aaata tisia tomiwaeme tisia nateyame wikiraemeopua, sutuchiopua tiameo, o'ro sutuchuchari chuchatoameoipua, pu'kaomua epeche nateyame uuka eee chaanesaomua: "I'wa yasipamua te'ta kaaweruma yasirachi", ³nape piirechi wa'a asisoopua tisia ka'rane wakiraemeo, pu'kaomua kihta neteyamechitia tetewakaopua eee chaanesaamua: "Waami werimitiamua ikicha, i'waoi yasimitiamua nape wehchi", ⁴¿ki aaata epeche ki nateyame uuyamemua? Wa'a iintosaamua ¿napatinakona uuyamemua aaatao?

⁵No'o poponiwa pipiniwa tiamea, no'o keepumitiaomua i'kao: Nape Riosia ki amochitia inatamepua. Riosia te'ta ki paarasatiameopua, te'ta paarasatiamechitia tetewamepua, apochi papararie te'ta paarasatiame enepatemerikapapua, ahpo tatanachitia ahpo te'ta ye'kariwachi mochipatesaapapua. Wa'a iintomo tuukame Riosia, yooma aaata ahpokamera te'ta nakika mochitoameo. ⁶Nape eemea te'ta paarasatiamera ehpe nateyamechitia tetewakao, tesiwa yooramepua tesiwa te'tiameopua ki paarasarieka. ¿Ki puuukamerapu ki Riosichi paparamera te'ta paarasatiame, a'chikoitia wisikuaka aamo wenejika, peereirachi aamo panisutoka aamo ijitoamea? ⁷¿Ki puuupu tiame Eesusi na'ariamea, pu'ka Eesusi aamo tisia iyorka mochitopao, aamo Eesusi teewarachi Riosichi aamo itapiti itayopao?

⁸Eemea te'ta nane'riamepua, Riosi te'ta iyoriwa nuurario, eee chiiamekopua pu'kao: "Aamo wa'api nakiyachitia nakipuapua aamo piirechio." Wa'a te'tereka mochitosaa eemea, kaawe nokayamepua. ⁹Nape eemea, aamo wa'api nakiyachitia ki napati uuyame enesaamua aamo wahjachio, tatakoriaremua, kiisi kaawe iintoamemua Riosi nuurariwao. Puuu wa'a iintoniamea, Riosi kokosapuachi wichiniamepua. ¹⁰Muuua yooma yooramekai Riosi iyoriwa nuurarirao, piipiri wa'apichioi se'wi ikisaomua, yomatiamo Riosi nuurari ki e'wekamekaitemua. ¹¹Puuu wa'api Riosi nuurari: "Ka'te suwepori ihsi", chiaamea: "Ka'te me'ya", chiaameapua tiame, Riosi

nuurari wa'apikaitepuia tiame. Pukaepa ki suwepori iintokaiomua, neape aaata merisaamua, yomatiame Riosi nuurarichi na'itutiamemua, ki ahsieme e'wekamekapapua Riosi nuurario. ¹²Pukaepa taamo neesetoka mochitomete teemea, ki ahsepari e'weka mochitoniam Riosi nuurario, Riosi kokosarichi wichiniamekopapua. Puuu Riosi oosa nuuraria, taamo ku'ika ki se'witomeri enerepua, taamo ka'karumara e'wewa teetomichiopua Riosi pooerachio. ¹³Ki aaata tesiwe e'reka mochitokamea ahpo piirechio, wa'achitia ki tesiwe e'reka kokosapuamepua Riosieo, ahpo nuurari chiiiae. Nape aaata tesiwe e'reka mochitokamea ahpo piirechio, newitoka puuyameripua pu'ka Riosi kokosarichio, te'ta Riosi wa'asi, ti'tijoeri katewiachiopua.

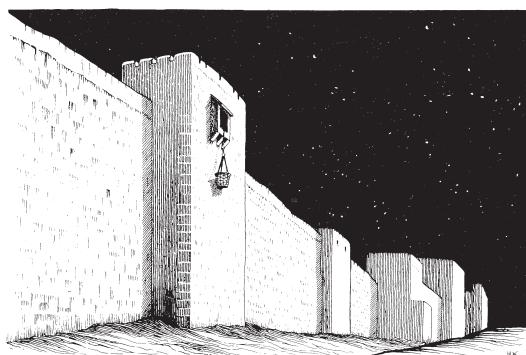
Riosia ahpo nuurario yorajeramechepua, ki oowera yoramo tuuniameche

¹⁴Nee, eeme poponiwaa pipiniwaa tiamee, ¿ihtatia kaawe enetariapua, te'ta iyoriameko tuuyaipua Riosichio, kiisi yooraka yasitoamekaipua Riosi chiao? ¿Nehpupapuame ohjoarepua Riosi kokosarichio, wa'a ahpo tiiameko tuuyamekocheeo? ¹⁵Oowera wa'a teeretakao cheemania. Aaataoiopua aamo piirechio, itapiti wisasoriwichio tesiwa tiiamekoipua, kooamechioxopua tiameo, ¹⁶pu'kaomua oowera wa'atia: "E'esa kaawe teetoka naaju, kaawe aamo neesetoka tuurawio, kaawe ko'komitia aamo ta'pechi asisaa." Nape kihta wisasori ki'yakai wa'a cheesesamua, wisasorioi kooameoi, keemaoi ahjae kemitopuao, ¿ihtatiana kaaweruma enetapu, aamo kaawe chaaneka no'rapurria? Kihta. ¹⁷Wa'achi tiiame aamo Riosichi paparariai. Kihta nateyame aamo Riosichi tisia paparameko tuuyaa, ki amochi tetewitiame enesaamua, aaata tisia itapitichi tesiwa tiiame tisia kaawe e'raka ku'ikao.

¹⁸Muuua no'o chaanemakoiomua: "Neeeaa tisia paparameko tuumanekoipua Riosichio, muuuua tisia aaataoi ku'ika yasitoameko tuumaoipua aaataao." Wee, wa'a teesoo no'o ne'netemitiamua, aamo Riosichi paparao, neape kihtae ku'yai aamo piirechio. Neeeaa aaata ku'ika aamo ne'netemania no'o te'ta Riosichi paparao. Wa'a teesoo ki noochitia aaata ku'isaamua, ka'chi iika aamo ne'netemamua Riosichi paparao. ¹⁹Muuua piiriipi Riosi wa'api iintuameko erasaamua, pichiwa wa'a tiio e'ramemua; Satanasiai na'arari ti'tijoeturiai nane'riamepua pu'kao tiame, piiriipi wa'apikoopua Riosio, neape pu'kacheapa puuu majawiamepua pu'ka Riosio, ki nu'uti kokosaemekopapua pu'kao, chachapia nokayamepua tisiwa majakoka, puuuua nane'riamekapapua ahpoo, ki nu'uti kokosapuamekoo. ²⁰Ka'te kii ijinatame enemitia eemea, se'wi erakokao. ¿Kiisi pahtiam eemea, kihta yooraka mochitosa eemea Riosiwichioo, kihta Riosichi paparari aamo tetewitiamekoopua? ²¹Ne'nepamitiao eemea, aamo ehkoriami

Aurani iintoriao. ¿Ki ahpo Riosichi paparari ma'chitariarepua Auraniai, ahpo taana Riosiwichio oowemo o'rarioiopua, Riosie ahpo chaaneretiachitiao? Eje'e, wa'a iintokaopua, Riosichi paparari ahpo tetewiterepua. Riosia Auranio, apochi paparapa wa'a iintomerikoopua, ka'teparepua ahpo merimioiopua ahpowichio oowepakao. Pukaepa Riosia Auranio, te'ta apochi paparamekopa uukamepua, te'ta tisia kaawerumachitia tijoe, ahsieme piipakame tiiamechitia. ²² Aaí, Aurania ahpo iintoriae te'ta ahpo paparari tetewiterepua Riosichio. Wa'a chiiame Ehkoriami Iyoteria, Auranichi simiyame nayewakao. ²³ Wa'a teesoo Ehkoriami Iyoteri chiiaa, tisia pichiwa chiiamepua, eee chiiachiopua: "Aurania ki nu'uti pichiwa oowe e'rekamepua Riosio, pukaepa te'ta tisia kaawerumachitia uutiamepua Riosieo. Wa'a iintowachi Aurania, ahsieme piipakame tetewitiamepua, Riosieo. Waika o'nia Riosia Auranio, tisia kaawe ahpo e'riameko tuukamepua."

²⁴Aái, wa'a tiachipua, Aurani wa'a iintoriae ma'chiame
nanereniame teemea, ki oowera taamo Riosichi paparariche te'ta

tamochi kaaweruma
tetewiniamekopua, taamo
Riosiwichio yoorakache
tiame. 25 Ehkoriam
Iyoterichio tiame, Raaja
tewaniame oowitiame
nayewamepua tiameo,
suwepori tehkiwa
toakame oowitiame.
Puuuapiopua, ahpo iintoriae
tetewitekamepua, Riosichi
ahpo paparario. Pu'kao
Riosia kaawerumachitia
tetewikamepua, Erikoo,

Raaja tewaniame oowitiamea, ihpuemia e'enakame ku'ika newipatena. (2:25)

isaeri ti'tijoe ihpuemia e'enakameo, ahpo ta'pechio, ichipupaka nehpupateriopa, sewinachi pooechiami newiteka. ²⁶Wa'a tiachio, aaata Riosichi ahpo paparameko tuuyamea, ki itapiti kaawe iintoka ahpo paparari tetewitiamea, puuua Riosichi ahpo paparao ki'tiamepua, aaata weerewa mukukameo, ki iiakaemechitia.

Ahpo yeeni na'ara cheemia inatewa

3 Eeme no'o Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ki yooma tu'tuyewari enemeripua, ahpo kaawe mochitopuawichio tuuyemeria, pu'ka yooraka mochitoamea tu'tuyewari, teesa sewina iikaipua ahpo tuuyewarichio, na'arepuamekopua, kiisi kaawe cheerio tuukaa. ² Yooma teeme se'wi chaachapamaoipua

*Yekajipuraa ki werumakoieo,
kaawe ye'kaniamepua
werumakoi kaawaio. (3:3)*

taamo yeeniai, kiisi werumakaipua pukae yeenieo, ki nu'uti oijerari tajenakaio, ki ku'ichisi kosoyamepua tajenakao. ⁶Taamo weerewachio taamo yeenia, na'ika ihsiamepua, taamo nayewasoopua, ki nu'uti nekarewa tajenatiame taamo aaatachiopua. Taamo ki kaaweruma nayewaa, taamo na'itutiamepua, taamo wahjachichi kaawe te'teriao. Wa'a te'teriame enesa teemea, Satanasi e'rarikamera nokayamepua, ki Riosi e'rarikamera. ⁷Yooma ihta animaria kaawe kajuniamepua e'wetekao, tuchikichitia, siinoioi, ihta pa'wechi ohjoemeoi, ⁸nape aaataai ahpo yeeni na'ara chiaao, ka'chi iika teeweteme e'ramepua. Puu yeeni na'ariraa, yerowaka ihsiamepua, taamo kaawe te'terewa Riosichio, taamo aaatachi kaawe te'terewa tiame, aaatachi taamo kaawe te'terewao, na'itutiamekapa.

⁹Teemea taamo yenie wa'api, kaawe chaachapamepua tewekachi taamo Paamirao, pu'ka taamo yenie wa'api tiameo, na'ariame teemea aaataao, napatika til'tijoeo ooweruopua tiame, teeme ti'l'tijoeria. Riosi e'rachitia erakoamekapapua. ¹⁰Wa'api taamo yenieo tiameo, ka'karuma nayewame teemea, ki ka'karuma tiame. Nape teeme

seenekachio, nape aaata kaawe ahpo neesetoka ahpo nayewamea, peeniamepua ye'kaka ahpo yeenio, iwapakamekapa puuua ahpo yeeni chanimia ye'kakao, puuu wa'a tiiamea, ahkasi yomatiame ahpo weerewaoi, ye'kamepua ki na'ara iintomichioo. ³Teemea kaawaioi chu'wachi yakajipurekacheoi, yooma weerewama cheewame teemea ye'kakao. ⁴Pawekakeraai ki nu'utikoipua tiameo, kiisi werumakoipua ahjae ye'kaniameo, kiisi pehtiamate ku'richaniamepua ki muuenati ekayoio, ahka ahpo i'tonariachiamiopua. ⁵Wa'achitia taamo weerewachiopua,

Yeeni nekarewa ka'chi yorame teewetewaa, Paoro merinarena. (3:6)

*Ooka ooweru ahpo
nekakoka nayewena. (3:8)*

¹² Ka'i, ka'chitiapua. Nee, naakoo no'o poponiwa pipiniwaopua tiame, chuunaai ki ooriwo taakewa taakiamepua; panijuariai ki chuuna taakiamepua. Pukaepa ihta onachari pajename paichiai, ka'chitia pajenamapua neeroi ta'yameo.

Te'ta pichiwari peenewari

¹³ Aaata aamo mochikachio, te'ta peenewari ahpo penipakame erasaa, iintoka ahpo ne'netemapua, kaaweruma inisika ti'tijoerichio, kaawe e'raka aaatachiopua tiameo, kiisi weruma ahpo e'raka.

¹⁴ Nape aaata ikotuwae pochikapa ahpo iikachio, aaata chipuweka nekumiame enesaa, kihta te'ta peenewari, ahpo machiyame ne'netiamepua. Aaata wa'a e'ramea, kihta e'rampua Riosi nakiyao, aaata wa'a tiiamea, ki nu'uti ahpo wa'api wiukuiamepua. ¹⁵ Puuu wa'a tiiamee peenewaria, ki te'pa taamo Noonochi o'inia eenamepua, i'wache weeechi peenewari inataniamepua, Satanasikamera inatarira.

¹⁶ Ikotuwa iintoniamea, ahpo nekamucheniamapua tiameo, yooma ihta na'arari mehtachame puuua, a'chikoi nokiwame kiisi ka'karuma. ¹⁷ Nape taamo Noonochi peenewari eename iinuemea, eee teeka mochitoamepua: pahcha simiyameo, te'ta piipakame puuua ahpo inatarichio, ahpo nayewaopua tiame; wa'a tiiamea, ki aaata nasiwateniame mehtachamepua; kaawe e'raka ihkokeniame aaatao; ki e'raka ihsiamapua aaatachioi; puuua tesiva e'riamepua aaataoi; aaataoi puuua, napati tetewamepua wa'achitia; puuua ahpo e'rao, pichiwa chaniwamepua; ki wihtuwa chiiame; kaawe ihsiva nokiwame. ¹⁸ Yooma i'ka ta'ireka te'teretoamea, ta'iria mochipuame echayamepua, ta'irewa taakerewa teetoamepua, ti'tijoerichio.

Ki Riosichi te'tereniame nokiwa

4 ¿Akana machenamepu aamo ahpo aaatachi nekakoniamea, nasiwaniamea tiame? ¿Ki aamo ki kaaweruma ikotuwachi machenamepua, itapiti tisia aamo pu'seria iinuwenariapa? ² Eemea itapiti tisia iinuenariamepua, wa'a erakoamekapa eemea, ahkasioi

Riosichi poponiwaa pipiniwaa tiame, ki na'arari chanimetepua taamo yeeniewao, ohso kaawe taamo yeenieo teemea, kaawe taamo neesetometepua, taamo na'ara chanimiao, taamoo ki itapiti ki kaawerumachi wicipuawichioo. ¹¹ Naakooko eemea, wahka paichio inataka ne'nemitiao: ¿Naakonakosa ookasa tiiame pajename wa'ao, ki onachari neeroi pajenamekai, onacharieme neeroi pajenatarepua?

nasiwamepua iinuenariapao, ahkasioi aaata me'yakao. Nape wa'a nokaka iinuepaniamea, kiisi kaaweruma puuua, ohso kaawe eemea Riosikamera itanepuapua, itapiti iinuenariaa.³ Nape ki kaaweruma inataka itanesaamua Riosio, ki kiapuamemua, ki kaaweruma ihsinariapao, aamoo, ki kaaweruma pu'serewachi na'ataka soopanariopao.⁴ ¡Ai eeme kiisi iyoriame Riosichio! ¿Kiisi inatapame eemea, aaata ahpochewichio ihsiba i'yamea i'wa wehjoarichi yasitoaio, Riosi seepurawa enepamekoo? Aaata ki Riosichi paparaka yasitonariamea, Riosi seepurawa puuuapa.⁵ Pukaepa eee chiiame Riosia, Ehkoriами Iyoterichio: “No'o Riosiwari amochi yahchario, ki i'toyeramenia ki kaawerumachio. Ki nu'uti yuuwesimerinia, wa'a aamo i'tosoopua.”⁶ Nape aaata Riosiwari apochi yahchatiamekai, ki kaawerumachi whichisoo, wa'a iikaio eenechi Riosichi enanaresoopua, Riosia, cheriweka tetewimapua pu'kao, Ehkoriами Iyoterichio eee chiiachitia: “Riosia, aaata ahpo aiweka ki toinareka yasitonariameopua, ki ka'karuma yooraka ahpo yasitoao, wa'iniamepua pu'kao, ki yoaraka yasitomichiopua ki ka'karumao; nape aaata tesiwa erapaka toakameopua ahpo ki kaaweruma ihsiao, Riosia kaawe e'raka uuyamepua pu'kao.”⁷ Pukaepa eemea, kaawe te'tereka mochitopuapua Riosichio. Satanasio, aamo ki kaawerumachi whichenarioopua, aamo wa'inepuapua pu'kao, aamo tisia utewari e'rae wa'inesoopua pu'kao, aamo toimapua.⁸ Satanasio ki kaaweruma aamo eratenaresoo, Riosi chokichikamera enepapuapua aamo iikachio, Riosi amochi enamichio aamo ku'ipamiao, Satanasio ki aamo newitomichiopua, ahpokamera ihsia, ki kaaweruma yorasimichioo. Eeme Riosichi mochitoai, Satanasi aamo ki kaawerumachi eratewachi whichisaa, Riosi nayewepuapua waikao, apoe taamo Noono Riosio, aamo cheriwemichiopua aamo ki kaawerumachi whichiriaopua.⁹ Eemea, naaracheka itanepuapua aamo Noono Riosio, nape pichiwa amochi e'raka: “Kiisi kaawe iintokame neeee”, chaaneka. Nape pichiwa amochi yuuwesiri e'rapa, chaanepuapua, aamo pukerio, aamo kaawe e'rachi ki kaawe iintoriaipa.¹⁰ Tesiwa cheeka itanepuapua Riosio, aamo kiisi kaawe iintoriaopua cheriwemichio, waikaopua apoeo, aamo ki kaawe iintoriao, puhjesa kakupachi iintapamapua.

Ki na'ara chaniwame ahpo piirechio

¹¹ No'o poponíwaa pipiniwaa tiame, ka'te na'ara chaanemitiapua aamo aaatao. Aaata ki kaaweruma iintosoo, Riosikamera katewemeripua pu'kao, ki muuu. Aaata ki kaawe iintokame amoe katewenaresaamua pu'kao, kiisi kaawe iintomerimua Riosi nuurarichio. Wa'a iintosaamua, amoe wa'api ki kaawe iintomerimua Riosi nuurarichio, amoekamera nuurario, e'wemeriaipua.¹² Muuua

kihta iintomerimua Riosi nuurarieo, aaatachi ki kaawe iintokamechio, te'ta Riosichekopua ahpo nuurari taamo yoramichio yahchakamea, wa'a tiiachiopua, apoechepua, ahpo nuurarie katewemeria. Wa'a tiiachio muuua, ¿aatanakana muuua, Riosi nuurarie aamo aaata ki kaawe iintoria aamo katewemerioopua?

Ki pichiwataniame ahpo iintomia, ki nane'riamekai meeriamahka ikipuao

¹³Ehpeo eemea kaawe keepumitiaoopua i'kao. Eemea chaachapamepua: "Meereo ihta mochiwachi siimpama teemea. Wa'a mochika tekipanakao piie paaumpari, weeka yowimeri teemea toomi." ¹⁴Nape ¿aachin teeka wa'a chaachapata eemea, kiisi nane'riai meeriamahka aamo ikimiao? ¿Ki nane'riamekosa eemea aamo ahjario paawika ikiyamekoopua, ahjaniamea ku'witapi ahjsaopua, ikanati ki naania ikiwamekoopua? ¹⁵Pukaepa eemea ohso kaaweo, eee chaachapamete eemea: "Taamo Noonoo tewekachi kahtiameo, no'o ahjari e'resoo, yoramania waikao no'o iintonariao." ¹⁶Nape eemea kihta apochi Riosi e'rewa itakao, amochiche machename el'rakao, chaachapamepua: "Siimache neeee no'o siinariachio." Yooma wa'a tiiame chaachapaniamea, ahpo aiweniamepua, puuu wa'a chaachapaniamea, kiisi kaawe tiiamepua Riosiwichioo. ¹⁷Aaata Riosi nakiya nane'riamekai ki yoraniamea, tatakoriniamepua Riosiwichioo.

Tisia totomiwaeme naane e'reka mochitonurawa

5 Eeme paarasatiamea toomichio, no'o keepumitiapua pahchu. Eeme totomiwaeme ki Riosi e'weka mochitoamea, naarakomete eemeapa, aamoo tisia kokosapuamekopapua, aamo ki kaawe noonowiriawichioo. ²Ne'nemitiao eemea aamo paarasario, wahka ihtoriachiopua ihtana ikiyamekopua. Aamo paarasariaa, yooma esoratupakame maaniamepua wahka ihtoriachio; aamo te'ta nateyame wisasoriaa, yooma ka'rapakame puuua wahka ihtoriachio, wehtapachie ko'kotiate puuua. ³Aamo paarasatia o'ro toomia, tataparasi toomia tiameo, yooma nanaepakame maaniamepua wahka ihtoriachio. Yooma puuu toomi nanaepariraa, aamo i'ka wehjoarichi ki kaawe noonowiria puuua, te'ta aamo wenejimeripua, wahka kajuyachi taawechio, Riosieo tisia aamo kokosapuawichioopua. Yooma ihta aamo paarasatiaa, na'ie kosipuaitepua, yooma i'ka wehjoarichi paarasari na'poatiameopua. ⁴;Inamukao eemea! Puuu aamo ki nateteka tekipanatetiamea, aamo echaria i'ipaka tekipanaria ki natetetiamea tiame, Riosichi sisinatiate puuuapa tekipanakameeo, Riosi yomatiame te'ta aampa utewariemea keepukame puuuapa pu'kao. ⁵Eemea i'ka wehjoarichio, ta'iria koaka wiipakamepua, wakasi wiipateniamechitia, tisia peenia te'tiame itapiti iinueka

mochitokame eemeapa. Nape eemea wa'a te'tiaio, amori asiyamekaite eemeapa wiipakame ko'ipuachio wakasi wiiyachatiamechitia, ko'kopuawichioopua. ⁶Wa'a yorapuame eemea, pu'ka ti'tijoeri kihta na'ara aamo yoorakameo, tesiba yooraka ko'yakapa.

Ki yaapi eraniame; Riosichi paparaka nayeweniametia

⁷Eeme no'o poponiwachitia pipiniwachitia mochitoamea tiame, ka'te nahsinapa eemea aamo puuyeka mochitoao, ahkasi taamo Paamira Eesusi eenachisio, epeche epecheche wapiche teetoame. Eemea, aaata echayamechitia te'terepuapua, pu'ka echitiamechi yukuyoipua kiisi yaapi e'raka momochiachitia, ahkasi i'paniame asiyachisi. ⁸Wa'achi te'teremete eemea, ahkasi taamo Paamira Eesusi eenachisi, kiisi nahsinepaka puuyeka, puuu Riosie Weratiame enamiachio, epeche epechechi waapi teetoaitepua. ⁹Eemea Riosichi mochitoamea, ka'te aamo apochi nasiwaka mochitomitia, apoe Riosi Riosie Weratiamechi eenaiopua, kihta na'ara aamo nokayame teimichiopua, pu'ka enamerio, aamo petechi muirachi weeriameka, tiiamekopua wa'asi. ¹⁰Eeme Riosichi no'o poponiwaa pipiniwaa tiame, ehkoriami Riosi nayewaturachitia mochitopuapua, aiwaka mochitoao, ki nahsinepaka Riosie ahpo chaanesiwaopua, nayewatukao. ¹¹Teemea pu'ka ehkoriami na'nayewatura, anachaka mochitoriaopua ahpo aiwao, yooreka tetewame teemea pu'kao. Nane'riame eemea, pu'ka Oou tewaniameopua ehkoriamio ki teesa aiwaiopua puuua, tisia anachariamekoo puuua, pu'kao Riosia tisia anachariopao, aachin iintoka ki nu'unti tesiweriopua pu'kao, tisia kaawe yoorakaopua neipamio. Riosia wa'a iintokamepua Oou tewaniameo, tisia tesiba e'rewa ihsiamekapapua aaataoi, apochi te'ta paparaka yasitoamekoo, tisia iyorkaopua apochio.

¹²Nape neeee te'ta aamo chaanenariao, ihjipua: Ka'te aamo pichiwata muuuua cheekao: "Ki no'o iintosoo, no'o meripuapua." Ihta itapitichioi, ka'te aamo pichiwata muuuua, itapiti tewekachi iintuamechioi, ihta weeechi iintuameeo. Muuuua: "Eje'e" cheesaa, eje'e enepuapua; "Ka'i" aamo cheesoo, ka'i enepuapua. Wa'a tiiame enepuapua, ki aamo kokosamichiopua Riosio, wistuamekoopua.

¹³Aaata itapiti kiisi taisa e'rake enesaa, Riosichi itapuapua kaawe erapario. Aaata Riosichi tisia peenia e'rake, Riosiwichio kaawe e'rari wikitapuapua. ¹⁴Aaata ka'chi ikime e'rake enesaa, tisia yuuwesiri aiwame enesaapua ahpo tatakoririae, tiopachi pa'pamiratuame paaepuapua, pirena Riosichi paparaka itanepuawichiopua Riosio, pu'ka iikachi aiwamechioo, yachapatepuawichiopua. Ahpo pirena Riosichi paparanioiopua, itapiti nerosowieoi pechichipuapua, Riosie yachapateniame tetewipuawichiopua pu'kao. ¹⁵Te'ta Riosichi paparaka itatiao,

pu'ka tísia yuuwesiri aiwameo, yachapatemapua pu'kao, pu'ka tísia tatakoririao, cheriweka.¹⁶ Eeme tiame Riosichi paparakameapa, aaata ki kaawe aamo yoorariao, aamo na'ara yooraria aamo cheriwepua itaka katewepuapua, pirena Riosichi itaka ahpoo, kaawe te'terepuawichiopua. Riosichio te'ta pichiwa e'raka itatiamea, kaawerumache ikiwamechepua te'ta Riosi utewarieo.¹⁷ Wa'achi iintokame ehkoriamio Eeriataruai, ki yukijera Riosi itanerioipua, ahkasi Eeria eenechi yukijererioipua Riosi itanekao. Waikao wa'a teerekamepua ahkasi paika paamuparichisi u'matoame.¹⁸ Neipamio ahkasi Eeria eenechi Riosi itaneriachi yukijerakao, eenechi yukurepua, yooma ihta echitiamekoo, taaketeka.

¹⁹ I'ka no'o aamo iyotepa kajuyachiopua, i'ka no'o aamo chaanemiao, tísia kaawe inataka keepujeraninia. Aaata Riosi paparame sewina erapaka se'wikame Riosi pooerachio, eenechi Riosichi e'enamichio oowe erapatekamea,²⁰ ka'te natakepamitia eemea, Riosie kokosapuameoi newipatekamekopua, yooma tatakoririaopua cheriweteka, ki ookapikoipua tatakoririao.

I'wasi ku'yamenia wa'asi i'ka no'o aamo iyotepao. Cheriwema wa'asi.